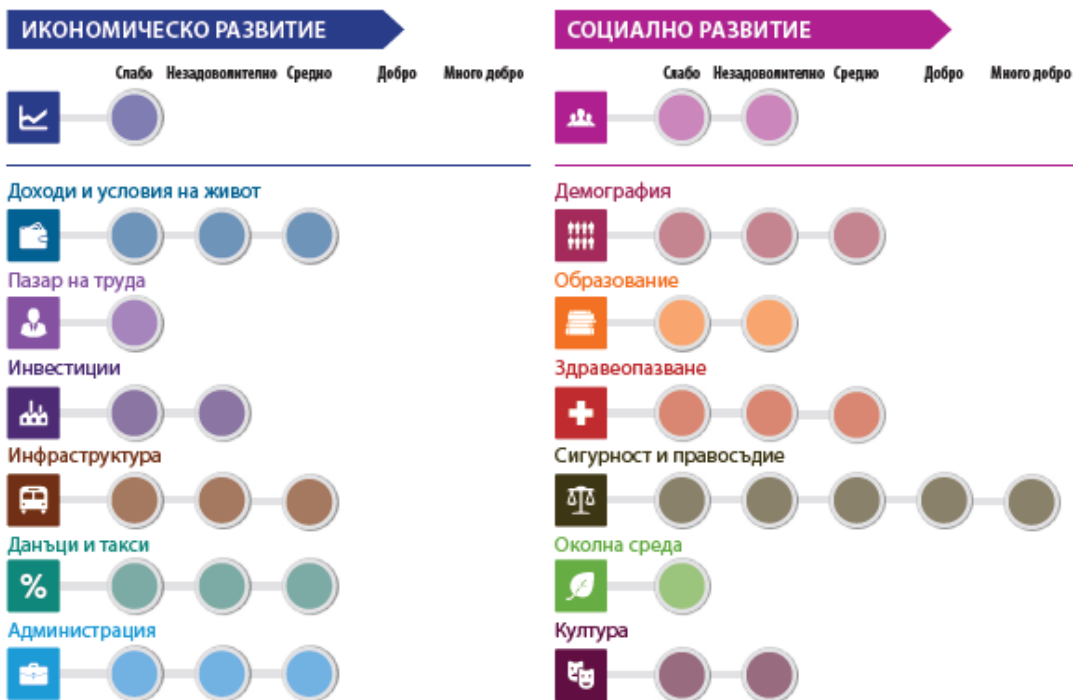

ОБЛАСТ РАЗГРАД

През 2016 г. брутният вътрешен продукт на човек в област Разград отново започва да нараства, но колебливият и непостоянен ръст през последните няколко години оставят областта далеч от средните стойности за страната. По-неблагоприятни от средните за страната, но с ясна тенденция за подобрене са и показателите за икономическата активност, заетостта и безработицата. Тези процеси водят до повишаване на заплатите и доходите и намаляване на бедността в областта. Бизнес и инвестиционната активност в област Разград като цяло нараства през последните години. Преките чуждестранни инвестиции отчитат най-големия си обем спрямо населението в областта към края на 2016 г. след силно цикличен ръст през последните поне 10 години, но остават три пъти по-ниски от средните за страната. Въпреки че за областите с по-ниско икономическо развитие са характерни и по-ниски ставки на местните данъци и такси, общините в област Разград като цяло са изключение и през 2018 година. Прозрачността на местната администрация в общините в област Разград продължава да се оценява високо, но покритието на кадастъра изостава.

Сравнително ниската раждаемост и изселване от областта чертаят неблагоприятната демографска картина в Разград. Представянето на учениците на матурите е сравнително слабо, а делът на отпадналите от основното и средното образование – относително висок. В областта все още има сериозен недостиг на лекари. Сравнително ниската натовареност на съдиите в областта води до относително бързо правораздаване. Относителният брой на регистрираните престъпления в област Разград остава по-нисък от средния за страната, а разкриваемостта на престъпленията – значително по-висока. Разград е областта с най-нисък дял на населението в селища с обществена канализация. Културният живот в област Разград е ограничен.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

След ново намаление през 2015 г. през 2016 г. брутният вътрешен продукт на човек в област Разград отново започва да нараства и достига 8 379 лева. Колебливият и непостоянен ръст през последните няколко години оставят областта далеч от средните стойности за страната (13 206 лв. през 2016 г.). През 2016 г. брутната годишна заплата достига 9 694 лв. (при 11 379 лв. в страната), а ръстът ѝ изпреварва средния за страната. Развитието на икономиката е съпътствано и от подобряване на пазара на труда, повишаване на заплатите и доходите на местното население и намаляване на бедността.

През 2017 г. относителният дял на местното население, живеещо с материални лишения и този на населението, живеещо под линията на бедност за страната се свиват значително, въпреки че остават по-високи от средните стойности за страната.

През последните пет години в областта се наблюдава ясна тенденция към повишаване на икономическата активност и заетостта и намаляване на безработицата, но стойностите на тези показатели все още са значително по-неблагоприятни от средните за страната. През 2017 г. заетостта в област Разград достига 58,8% (при 66,9% в страната), а безработицата намалява до 11,0% (при 6,2% в страната).

Бизнес и инвестиционната активност в област Разград като цяло нараства през последните години. Броят на предприятията също нараства и през 2016 г. след няколкогодишен застой достига 36 на хиляда души (при 57 на хиляда души за страната през 2016 г.). Преките чуждестранни инвестиции отчитат най-големия си обем спрямо населението в областта към края на 2016 г. след силно цикличен ръст през последните поне 10 години, но остават три пъти по-ниски от средните за страната – 1 138 евро на човек от населението при 3 310 евро на човек в страната.

Стойността на изплатените средства по европейски програми също нараства и към 15 юни 2018 г. достига 1 343 лв. на човек (при 1 543 лв. на човек за страната) като усвоените средства в общините Исперих и Кубрат надхвърлят 2 000 лв. на човек. Подобно на стойностите в страната разходите за придобиване на дълготрайни материални активи на човек в областта се свиват през 2016 г., но намалението в областта е по-голямо, въпреки почти двойно по-ниските стойности.

Гъстотата на пътната и железопътната мрежи в област Разград е съизмерима със средната за страната, но делът на автомагистралите и първокласните пътища е значително по-нисък. Това предопределя и по-ниското качество на пътната настилка в областта и през 2017 година. Достъпът на домакинствата до интернет също е сравнително ограничен.

Въпреки че за областите с по-ниско икономическо развитие са характерни и по-ниски ставки на местните данъци и такси, общините в област Разград като цяло са изключение и през 2018 година. Данъкът върху имотите на юридическите лица и данъкът върху превозните средства в областта остават малко по-високи от средните ставки в страната. Значително по-ниски от средните стойности в страната пък са усреднените стойности за патентния данък за търговия и за таксиметровия превоз в общините в област Разград.

Прозрачността на местната администрация в общините в област Разград се оценява високо и през 2018 г. достига 67% при средна стойност 65% за страната. Най-висок резултат отново получава община Разград (79%), но всички общини в областта са с над 50%. Самооценките за развитието на електронното правителство и предоставянето на услуги на едно гише също традиционно са сравнително високи през последните няколко години. Развитието на кадастралната карта в областта през 2017 г. изостава спрямо средното за страната. Причината е, че на територията на областта няма повишение на покритието и то остава на 25%, докато в страната се увеличава от 23% до 37%. Община Завет продължава да няма включена територия в кадастъра.

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

Сравнително ниската раждаемост и интензивното изселване от областта чертаят неблагоприятната демографска картина в Разград. През 2017 г. коефициентът на естествен прираст намалява до -9,3‰ (при -6,5‰ в страната), а този на механичен прираст леко се увеличава до -5,5‰ (при -0,8‰ в страната). Тези процеси се отразяват и на коефициентите на възрастова зависимост, но докато този на населението на 65 и повече години към населението на 15-64 г. все още остава малко по-благоприятен от средния за страната, коефициентът на населението на над 64 г. към това на 0-14 г. се увеличава бързо и вече за втора година е по-висок от средния.

Разград е и сред трите области (заедно с Кърджали и Силистра) с най-малко градско население – 47% при 73% за страната, а гъстотата на населението е почти двойно по-ниска от средната за страната.

Област Разград традиционно има по-висок от средния за страната коефициент на записване в V-VIII клас и данните за 2017 г. не правят изключение. Въпреки това представянето на учениците на матурите е сравнително слабо, а делът на отпадналите от основното и средното образование – относително висок (4,3% при 2,7% в страната). През 2018 г. на матурата по български език и литература учениците от областта получават средна оценка 3,74 (при 4,24 за страната), а делът на слабите оценки е 8,5% (при 5,9% за страната). Все пак за втора поредна година слабите оценки намаляват подобно на тенденцията в страната. Студентите във филиала на Русенския университет (единственото висше училище в областта) също намаляват в унисон с намаляване на общия брой в страната.

Въпреки че легловата база в многопрофилните болници в областта е съизмерима със средната за страната, недостигът на лекари, както на общопрактикуващи, така и на специалисти, резултира в сравнително нисък брой на преминалите болни за лечение. Това означава, че вероятно жителите на област Разград търсят здравни грижи извън областта. Делът на здравноосигурените лица в област Разград продължава да е по-висок от средния за страната.

Натовареността на наказателните съдии в окръжния съд в област Разград традиционно е по-ниска от средната в страната и данните за 2017 г. показват подобна картина. Резултатът от по-ниската натовареност е по-бързото правораздаване в областта. Приключилите в 3-месечен срок дела са 93,4% при 90,6% в страната, а делът на висящите е двойно по-нисък от средния – 4,0% при 8,7% в страната.

Типичен за по-слабо развитите икономически области и за тези с преобладаващо селско население е сравнително ниският относителен брой на регистрираните престъпления. През 2017 г. регистрираните престъпления срещу личността и собствеността в област Разград се увеличават за трета поредна година и достигат 10,9 на хиляда души от населението, но остават далеч от средните 13,1 на хиляда души за страната. Същевременно Разград е сред областите (само след Смолян и Търговище) с най-висока разкриваемост на престъпленията – 67% при 45% за страната.

И през 2016 г. Разград е областта с най-нисък дял на населението в селища с обществена канализация – 42% (при 76% за страната) и развитие няма от предходните десет години. Цялата канализационна мрежа е свързана с пречиствателни станции за отпадъчни води. Разград е и сред областите със сравнително чист въздух. Емисиите на въглероден диоксид в атмосферата на територията на областта са пет пъти по-ниски спрямо средните относителни нива за страната.

Културният живот в област Разград е ограничен. Посещенията в кината, музеите и библиотеките в областта са значително по-ниски от средните за страната спрямо населението. Изключение правят посещенията в театрите, които се увеличават и за поредна година и през 2017 г. са повече от средните за страната.

Ключови показатели за област Разград

Разград					
Индикатори на икономическото развитие	2013	2014	2015	2016	2017
БВП на глава от населението (лв., текущи цени)	7 890	8 182	7 778	8 379	n.a.
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	3 264	4 000	4 164	4 182	4 408
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	7 533	8 351	8 702	9 694	n.a.
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната, %	20,8	28,1	28,2	26,9	n.a.
Коефициент на икономическа активност на населението на 15-64 години (%)	63,4	64,2	65,6	65,5	66,2
Коефициент на заетост на населението на 15-64 години (%)	50,2	52,8	55,6	56,0	58,8
Коефициент на безработица на населението на 15-64 години (%)	20,7	17,7	15,0	14,6	11,0
Дял на населението с висше образование, 25-64 г. (%)	13,7	16,2	18,7	18,4	17,5
Брой на нефинансови предприятия на 1000 души от населението	33	33	35	36	n.a.
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	1 314	1 518	1 865	1 481	n.a.
Чуждестранни преки инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	1 065	956	901	1 138	n.a.
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	51,2	59,4	58,1	64,3	57,6
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	34,5	33,1	22,7	28,0	32,4
Покритие на кадастъра (%)	18,9	18,9	18,9	25,0	25,0

Индикатори на социалното развитие	2013	2014	2015	2016	2017
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	-7,0	-7,6	-8,3	-8,2	-9,3
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	-5,9	-5,3	-7,0	-7,7	-5,5
Среден успех от матурите по БЕЛ	3,90	3,91	3,88	3,84	3,92
Процент оценки на матурите по БЕЛ под среден 3,00	12,1	10,8	12,9	15,4	12,2
Нетен коефициент на записване на населението в V-VIII клас, %	86,0	85,2	84,7	84,5	88,8
Дял на здравноосигурените лица (%)	89,3	90,3	92,4	93,0	93,0
Постъпили болни за лечение в МБАЛ на 1000 души от населението	232,0	227,2	225,5	222,3	215,2
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	9,7	8,7	9,4	9,9	10,9
Разкрити престъпления срещу личността и собствеността от регистрираните през годината (%)	63,4	64,3	61,4	68,7	67,4
Дял на висящите наказателни дела (%)	8,7	9,0	4,5	8,7	4,0
Дял на населението с достъп до канализация, свързано с пречиствателни станции за отпадни води (%)	41,8	41,8	41,8	41,8	n.a.
Емисии на въглероден диоксид в атмосферата, тонове вредни емисии/кв. км	54,6	47,4	46,9	53,0	n.a.
Посещения в кината на 1000 души от населението	0	25	29	148	5
Посещения в театрите на 1000 души от населението	258	288	312	313	366